І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 211. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1961 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 211. VOL. LXVIII.

ЗДА ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ПРОБНИХ АТОМОВИХ ЕКСПЛЬОЗІЙ В ПОВІТРІ

ПРЕЗИДЕНТ ЗАЯВИВ, ЩО НАКАЖЕ ПЕРЕВОДИТИ НОВІ ЕКСПЛЬОЗІЇ, ЩОБ НЕ ДАТИ МОЖЛИВОСТИ КОМУНІСТАМ ВИПЕРЕДИТИ ЗДА

Вашингтон. — Президент Кеннеді заявив 2-го листопада, що він видав зарядження, щоб підготовлятися до пробних експльозій в повітрі, які ЗДА почнуть тоді переводити, коли виявиться, що СССР міг би здобути першенство в атомовій зброї. Фахівці досліджують дотеперішні совєтські вибухи і на основі цих дослідів можна буде ствердити, що нового має СССР, і чи його нові здобутки в тій атомовій зброї загрожують тій атомовій перевазі, яку здобули ЗДА, і яку хочуть надалі втримати. Президент виразно заявив, що він ще не видав дозволу на переведення пробних атомових експльозій в повітрі, бо зробить це аж тоді, коли цього дійсно буде треба, щоб затримати атомову перевагу. Президент сказав, що ЗДА і вільний світ мусять бути обережні, і тому треба підготовлятися до тієї можливости, що і ЗДА мусітимуть переводити пробні вибухи в повітрі. Та Президент заявив, що вже тепер можна сказати, що ЗДА мають велику перевагу в ділянці атомової зброї. „Ми робили важливі кроки в тому напрямку, щоб втримати наше першенство, і ми тепер не думаємо його втратити", — сказав Президент, бо це є основною і найважливішою справою для оборони вільного світу". Коли ЗДА будуть переводити атомові вибухи в повітрі, то при тому будуть старатися, щоб їх було якнайменше число, і щоб якнайменша була радіоактивність, бо цій країні не залежить на тому, щоб за допомогою пробних атомових експльозій терроризувати цілий світ. ЗДА не мають в пляні випробувати велику мегатонову бомбу, як це зробив СССР, який переводить дальші пробні експльозії, хоч Хрущов обіцяв, що їх закінчать з кінцем жовтня. Під час заяви Президента був присутній амбасадор до Об'єднаних Націй Адлей Е. Стівенсон. Президент склав цю заяву після засідання Крайової Ради Оборони, на якій був і колишній президент Гаррі С. Труман. — Члени Конгресу натискають на Президента, щоб якнайскорше наказав відновити пробні вибухи в повітрі, бо СССР не припиняє своїх проб. В цьому самому напрямку натискають на Президента і військові кола. Підготова до пробних експльозій в повітрі на острові Еніветок триватиме може два-три місяці, тому що прошо треба почимати вже тепер. Менші пробні вибухи можна переводити в Неваді, але і там треба виконати деякі підготовчі праці.

Рібікоф зменшив бюджет свого департаменту на $102 мільйони

Вашингтон. — Недавно президент Кеннеді просив голов всіх урядових агенцій, щоб поробили якнайбільші редукції в своїх видатках, бо перевірний бюджетовий огляд виявив, що в цьогорічному бюджеті може бути дефіцит у сотні майже сімох більйонів долярів. Секретар здоров'я, виховання і добродійності Абрагам А. Рібікофф, йдучи за закликом Президента, зменшив бюджет свого департаменту на $101,945,000, і тепер його бюджет має винести, в р. р., що закінчиться 30-го червня 1962 р., не більше, як винести $4.471.000.000. Видатки цього є зменшені видатки всіх агенцій цього департаменту: адміністрація харчів і ліків, уряд виховання, уряд Публічного здоров'я, адміністрація спільного забезпечення і уряд фахового вишколу.

Гураґан Гетті спричинив смерть 108 осіб і великі матеріяльні втрати

Белізе, Британський Гондурас. — Під час ратункової акції робітники нарахували 108 вбитих внаслідок гурагану Гетті, який перейшов через Центральну Америку та зачепив столицю Британського Гондурасу, віючи зі швидкістю 200 миль на годину. Коло 400 осіб поранених. В портовому місті Белізе, що нараховує 31,000 мешканців, знищив гураган коло 75 відсотків будинків. Губернатор Коллін Торілі оголосив виїмковий стан. Червоний Хрест допомагає населенню харчами, влаштувавши кухні на вулицях. Бояться, щоб не вибухли пошесті. Гватемаля вислала два літаки з медикаментами та лікарів. Американські літаки, які там стаціонують, привезли одежу і харчі та ліки.

Зима в західніх стейтах

Шикаго. — В стейтах Монтана, Вайомінґ, Колорадо, обидві Дакоти 2-го листопада були сніговиці та мороз, бо холодне повітря надійшло з Канади. В Монтані автострада перемінилися на слизький лід. В Репід Сіти в Південній Дакоті сніговія зі швидкістю 60 миль на годину. В Лендері, Вайомінґ, навалило 8 цалів снігу. В Кат Бенку і Драммонді в Монтані температура впала до 1-го ступня нижче зера. Бюро погоди заповіло мороз в північній частині стейту Іллиной. В Кензасі, Мізурі і Тексасі дощові зливи і буревії наробили численних шкід. Внаслідок сніговий загинули 4 особи.

В АМЕРИЦІ

● Президент Кеннеді відбуватиме приватні секретні конференції в кімнаті на другому поверсі Білого Дому, яку називають „кімнатою пані Монро". В цій кімнаті любили працювати президенти Абрагам Лінкольн і Теодор Рузвелт.

● Сенатська підкомісія відбуватиме переслухання в справі телевізійної комунікації за допомогою сателітів, почнавши з 8-го листопада. Вона має вирішити, чи добрі є пропозиції приватного промислу в справі організування комунікації через космічні простори за допомогою штучних сателітів.

● Департамент поштп переслав пригадку 15 організаціям поштових працівників, щоб вони не вислали різдвяних побажань своїм зверхникам, особливо тим найвищим у Вашингтоні.

● В Лос Анджелесі в Каліфорнії відбулася між журналістами дискусія на тему, чи потрібні школи, які навчали б про комунізм. Редактор „Таймсу" і „Лайфу" Генрі Люс був за те, щоб такі школи існували, а редактор Рафф Мекгілл із Атланти був проти.

● В Бразилії, недалеко міста Ресіфе, розбився пасажирський літак, який віз 85 осіб, пасажирів і членів залоги. Катастрофа сталася в горах, згинули 49 осіб, а 13 є поранені, 6 поранених є в критичному стані. На літаку було 76 пасажирів і 9 членів залоги. Літак летів із Лісбони в Португалії до Ріо де Жанейро. Літак належав на деяко. На літаку було 40 португальців, а решта були з Бразилії, Франції і Данії.

ПРОФ. Л. ДОБРЯНСЬКИЙ, ГОЛОВА УКК, В ТОВАРИСЬКОМУ РЕЄСТРІ СТОЛИЦІ

Проф. Лев Е. Добрянський

Вашингтон. — Імена проф. Лева Добрянського, голови Українського Конґресового Комітету Америки, та його дружини Юлії надруковано в Товариському (соціял) реєстрі столиці на 1962-ий рік. У цьому реєстрі, відомому загально як „Зелена книга", поміщені, звичайно в через їх становища в суспільності, імена Президента країни, суддів Верховного Суду, державних секретарів та голів урядових департаментів, членів дипломатичного корпусу, видатніших членів Конгресу та громадського життя. Книжка є поважним і важливим джерелом відомостей про товариське життя столиці. Включення в цей реєстр проф. Добрянського з його родиною, як і для української громади, до якої він належить, є поважним товариським успіхом для нього самого і

Кеннеді влаштував прийняття для Трумана, його родини і приятелів

Вашингтон. — Президент Кеннеді 1-го листопада прийняв в Білому Домі колишнього президента Гаррі С. Трумана, його доньку і зятя, та приятелів і членів кабінету за Трумановоі президентури, всіх коло 100 осіб, які були на обіді в Білому Домі і та на концерті, який давав Юджін Ліст, що грав улюблені Труманом твори Шопена. Так Труман був в колі своїх колишніх приятелів і співробітників, до яких належать з часів Трумановї президентури сенатори. Труман і його дружина ночували в Білому Домі, в тих кімнатах, в яких живуть голови держав, коли відвідують президента ЗДА. Між гістьми були такі визначні особи, крім його доньки Маргарети і зятя Кліфтона Даніє: колишній державний секретар Дін Ачесон, кол. секретарі внутрішніх справ Оскар Чейман, оборони Роберт Ловетт, армії Френк Пейс, рільництва Чарлз Бреннен, скарбу Джон Снайдер та інші, а також конгресмени і сенатори, що були Трумановими приятелями.

Кеннеді в Ню Йорку і Трентоні підтримує кандидатури Ваґнера і Гюза

Ню Йорк. — 2-го листопада президент Кеннеді їздив до Ню Йорку, щоб особисто підтримати кандидатуру ньюйоркського посадника Роберта Ваґнера, який старається про переобрання на третю каденцію. Президент після побуту в Ню Йорку виїхав до столиці Ню Джерзі Трентону, де виголосив промову, в якій підтримав кандидатуру Ричарда Дж. Гюза, який старається про губернаторське становище. В Ню Йорку Кеннеді не виголошував промови, тільки склав заяву, в якій рекомендує виборцям голосувати на Ваґнера. Крім того Кеннеді їхав у відкритому авті з Ваґнером по вулицях міста. — В промові в Трентоні Президент сказав, щоб виборці голосували на Гюза, бо він має таку саму програму, як Президент. „Він зобов'язався до такого самого поступу для стейту, до якого ми зобов'язалися для ЗДА", — казав Президент. Проти Гюза кандидує колишній кандидат Джеймс П. Мічелл, а проти Вагнера — республіканець Луїс Лефковіц. Їх обидвох підтримував особисто Айзенгавер.

Атомові фахівці про невтронову „бомбу смерти"

Вашингтон. — У зв'язку з совєтськими пробними атомовими експльозіями, між якими був і вибух 50-мегатонової супербомби, почулися в ЗДА голоси, щоб Америка відповіла на совєтські провокації продукцією невтронової бомби, яку називають і „бомбою смерти", бо вона не нищить будинків і матеріяльних предметів, тільки вбиває все органічне життя. Але в колах атомових фахівців переважають голоси що продукція невтронової бомби не мусить бути американською відповіддю на совєтську хвальбу своїми бомбами. Атомові фахівці заявляють про невтронову „бомбу смерти" таке: 1. Досі ще дослідили самі наукові не знають, що це є „невтронова бомба". 2. Не знають ще, чи вдалося б випродукувати „ідеальну" невтронову бомбу. 3. Коли б і вдалося цю бомбу випродукувати, то вона відрізнялася б від 50-ти або 100-мегатонової бомби, як відрізняється „танк від ракети". Ще більше сумнівів є щодо користи з такої бомби для воєнної тактики, бо досі не є відома її велич, тяжкість, вага, кошти і нищівна сила. Покищо військовики не думали про те, як ї то можна було використати ту „бомбу смерти" під час війни.

Генерал Вокер покидає армію, щоб поборювати комунізм

Вашингтон. — 2-го листопада генерал майор Едвін А. Вокер повідомив, що він вирішив покинути службу в армії, бо „хоче бути свобідним від „тих малих людей, які для добра цієї країни покарали його за вільну службу". Генерал зложив заяву до Сенатської підкомісії готовости, яка веде переслухання в справі того, що департамент оборони заборонює військовикам виголошувати політичні промови. Генерал Вокер заявив, що він може тепер почне політикувати, бо, як цивільна особа, він зможе пробувати робити те, чого він не міг робити в однострою. Армія ще не дістала жадного письма від генерала про його плян покинути військову службу. Ген. Вокер має 52 роки і 34 роки служби. Він мав би право на емеритуру по $1.000 місячно. Але в своїй заяві ген. Вокер заявив, що він не переходить на емеритуру, тільки покидає армію, тому не може мати права на емеритуру. Він хоче бути зовсім вільним, щоб працювати для своєї країни. „Я мушу знайти інші засоби, щоб служити своїй країні в часі великої потреби", сказав генерал. Генерал Вокер дістав був нагану за те, що в розмові з вояками своєї дивізії висловлювався про ніби про Ф. Д. Рузвелта і Адлея Е. Стівенсона та Діна Ачесона як про „лівих". Його називали членом товариства ім. Джана Бирча, але він заперечив це. Йому відібрали команду дивізії в Німеччині і він мав бути перенесений до Гаваїв.

В Англії передбачають „похмуру ситуацію" з наступом СССР проти Фінляндії

Лондон. — Британські політичні кола й преса передбачують настання дуже поважної міжнародної кризи, якщо Совєти захочуть продовжувати свій натиск на Фінляндію, започаткований понеділковою нотою до неї. Москва домагається, щоб Фінляндія почала нараджуватись з нею над „спільною обороною" проти загрози, яка ніби існує збоку Західньої Німеччини. Норвезький міністер закордонних справ д-р Гальвард Лянґе погоджується з англійською оцінкою ситуації. Якщо Москва поведе скритий і явний політичний і господарський наступ проти теперішньої невтральности Фінляндії, то Фінляндія, маючи в своєму парляменті 50 комуністичних послів, швидко опиниться цілком в орбіті комуністичного бльоку. Здогадуються, що найпершим військовим кроком Совєтів буде пересунення назад совєтської фльоти до фінляндського порту при вістові Порккаля, покликуючись на формальний текст продиктованого Фінляндії мирового договору, що дозволяв Совєтам користуватись тією базою на 50 років. Далі, СССР може пересунути свою фльоту до Аляндських островів між Фінляндією і Швецією. З другого боку, внаслідку совєтського наступу проти Скандинавії зростають в Швеції прихильники ревізії традиційно невтральної політики Швеції і не є виключене, що Швеція зголосила б своє приступлення до НАТО, щоб мати союзників проти Совєтського Союзу.

Зросли надії на французько-альжирське замирення

Париж. — Загальна думка передових паризьких газет і політичних діячів така, що розмір і наслідки демонстрацій альжирських арабів 1 листопада ц. р. з нагоди 7-річчя повстання проти французької адміністрації не шкодять, а радше сприяють швидкому відновленню офіційних переговорів між французьким урядом та націоналістично-революційним арабським урядом Альжиру. Французький уряд висловив жаль з приводу 80-х жертв у тих демонстраціях, але підкреслив факт, що між арабами і альжирськими французами ніде не прийшло до зудару та всі жертви були наслідком нерозважних виступів і дій кіз, які стріляли до війська і викликували цим реакцію з трагічними наслідками для мирних демонстрантів. Зрештою, між прапорами демонструючих арабів найчастіше появлялось гасло — „переговори з Францією". Міністер закордонних справ у згаданому арабському уряді Альжиру Саад Дахляб заявив: „Можемо осягнути порозуміння з Францією". Він признав, що французи не можуть „невидіти" 400 тисяч з Альжиру своїх 800,000 війська та що Альжир потребує співпраці з Францією в справах Сагари, економічної допомоги та культурних зв'язків.

Совєтські вояки в німецьких уніформах роблять службу в Східньому Берліні

Берлін. — Совєтські вояки в східньо - німецьких уніформах роблять службу на кордоні поділеного Берліну, як теж у різних інших пунктах Східньої Німеччини. Західня преса поясноє це щораз більшим недовір'ям большевиків до східньо - німецької армії і поліції. Від 13 серпня ц. р. до кінця жовтня, себто за 10 тижнів втекли на захід 350 східньо - німецьких поліцаїв і вояків. Поява совєтських вояків переодягнених в східньо-німецькі уніформи, як теж совєтських танків із совєтськими залогами на вулицях Східнього Берліну — це нові моменти з останніх двох тижнів. Зате по стороні Західнього Берліну останньою зміною є контролювання західньо-берлінськими поліцаями пасажирів, що приїздять совєтськими дипломатичними автомобілями. Західньо - німецька розвідка стверджує, що від якогось часу Західній Берлін почали просто заливати численні совєтські „дипломати": насправді були між ними здебільша східньо - німецькі комуністичні пропаганди і підривники. Західні газети звертають увагу на щораз активнішу і більшу ролю генерала Луціюса Клея. Це його ініціятиві і впливам приписують висилання американської збройної асисти цивільним автам до Східнього Берліну, додаткові військові стежі на суходільному шляху між Західньою Німеччиною і Берліном, врешті теперішню контролю східньо - німецьких авт з дипломатичними відзнаками. „Дипломати" в тих автах почали показувати свої довідки без спротиву.

● Цього року під час літа в Південній півкулі в наукових працях в Антарктиді возьмуть участь 1,400 осіб. Під час зими там перебували тільки 198 осіб. Збільшене число науковців має займатися дослідами, що мають важливе значення для цілої Землі.

Гнат Поворозник, видатний громадянин і діяч з Канади, відвідав УНС і „Свободу"

Минулого четверга, 2-го листопада, відвідав головну канцелярію Українського Народного Союзу та приміщення „Свободи" відомий наш громадянин і провідний діяч з Канади, п. Гнат Поворозник, власник великого підприємства Ессекс Пейкерс в Гемилтоні. На фото: п. Гнат Поворозник (посередині) в товаристві головного предсідника УНСоюзу п. Й. Лисогора і головного касира п. Р. Слободяна в канцелярії п. Лисогора. За ними на стіні видно великий портрет сл. п. Дмитра Галичина, одного з найбільших приятелів п. Поворозника, з яким він, разом з покійним д-ром Л. Мишугою та іншими діячами на американському континенті організували максимальну підтримку українському визвольному рухові на рідних землях між двома світовими війнами. Портрет сл. п. Д. Галичина намалював артист-маляр Роман Пачовський.

У ТАНТ — ДІЮЧИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Об'єднані Нації. — Між совєтським представником Валеріяном Зоріном та американським амбасадором Адлеєм Стівенсоном прийшло до остаточної згоди щодо вибору тимчасового наступника після вбитого в підозрілій летунській катастрофі 18 вересня ц. р. Дага Гаммершільда, генерального секретаря Об'єднаних Націй. Щодо особи того наступника, бірменського дипломата У Танта, була вже давно згода, але вибір його затягнувся з вини Совєтів, які висували цілу низку різних вимог і застережень, головно щодо скількости заступників-консультантів генерального секретаря, країн, що їх вони представлятимуть, залежности рішень генерального секретаря від згоди отих його заступників і т. д. Всі ці подробиці врешті узгіднено в четвер 2 листопада в останній нараді Зоріна й Стівенсона. Сам У Тант мав в той день також наради із Зоріном, який в цьому місяці є президентом Ради Безпеки, Стівенсоном, британським представником Патріком Діном і французьким — Армандом Бераром. Він передав усім їм копії своєї декларації, яку виголосить на Генеральній Асамблеї. На наполягання Стівенсона, він виголосить свою декларацію після вибору його, а не перед, щоб не створювати прецеденту, що його вибір узалежнено від його згоди на якусь окреслену політику. У тій декларації буде сказано, що він діятиме „у дусі взаємного зрозуміння" з своїми заступниками, дорадниками. Совєти спершу вимагали, що узагалі замість одного генерального секретаря була „трійка" з правом „вета" кожного з трьох членів такої колегії. Проти цього рішуче висловилась величезна більшість членів Об'єднаних Націй. Потім Совєти вимагали, щоб були три заступники генерального секретаря і щоб на кожне принципове рішення генерального секретаря вони давали свою одноцушну згоду. Це теж відпало. Після того прийшов спір за число тих заступників. Остаточно вирішено, що це залежатиме від самого У Танта. З атведрженим газет, У Тант призначить шістьох таких заступників: від ЗДА, СССР, Західньої Європи, Східньої Європи, Південної Америки і Африки, а він сам репрезентуватиме й Азію. Представником Америки буде Ралф Банч, Совєтів Георгій Аркадієв, а від Південної Америки бразилієць Гернане Таварес, — всі вони є віддавна високими урядовцями в апараті Об'єднаних Націй. Репрезентантом Західньої Европи буде, мабуть, грек Константин Ставропульос а Східньої Европи Манфред Ляхс з комуністичної Польщі, голова Правничої комісії Генеральної Асамблеї. На репрезентанта Африки У Тант покличе, мабуть, когось із недавніх французьких колоній, які є прозахідньої орієнтації. Однак У Тант не називатиме тих осіб у своїй декларації, бо це ніби його особиста компетенція. На п'ятницю 3 листопада назначено засідання Ради Безпеки, на якому має перейти вибір У Танта, а в найближчих днях Генеральна Асамблея мала б той вибір затвердити. У Тант формально урядуватиме до 10 квітня 1963 року, коли кінчається каденція покійного Гаммершільда, але вже тепер передбачають, що вибір нового постійного генерального секретаря стане внаслідку обструкції збоку Совєтів неможливий і тому каденція У Танта продовжиться „в безконечність". Він діставатиме як його попередники Триґве Лі і Даг Гаммершільд — дол 20.000 річної платні плюс дол. 20.000 на репрезентаційні й інші видатки — обидві суми необтяжені податками.

Позиція Аденауера послаблена внаслідку довгої кризи уряду

Бонн. — В західньо - німецькому громадянстві, включно з керівною Християнсько - демократичною партією, помітне щораз більше невдоволення, що від шістьох тижнів не можна створити нового уряду. Появились голоси преси, які виразно домагаються або негайного проголошення листи нового уряду, або димісії 85-літнього Конрада Аденауера з становища канцлера, як нездібного створити коаліційний з партією Вільних демократів уряд. Від понеділка цього тижня справа творення нового уряду застрягла на особі міністра закордонних справ. Внаслідку атак збоку Вільних демократів — зрікся міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано. Аденауер викликав із Брюсселю професора Гальштайна, президента Спільного господарського ринку і мав з ним двогодинну розмову. Невідомо, чи внаслідку опозиційного також до його особи становища Вільних демократів, чи з іншої причини, але Гальштайн теж відмовився прийняти пост міністра закордонних справ. Вільні демократи представили Аденауерові листу членів Християнсько - демократичної партії — „страшних" для них. Між ними було й прізвище теперішнього міністра внутрішніх справ д-ра Ґергарда Шредера, адвоката, з освітою з університету в Единбурзі в Британії. 51-літній Шредер є міністром від 1953 року. Він є рішучим прихильником прозахідньої політики Західньої Німеччини у тісному союзі з НАТО, зокрема з ЗДА. Появились газетні вістки, що він стане новим міністром закордонних справ.

У СВІТІ

● У Фордінгбриджі, округи Гемпшир в Англії помер у віці 83 років один з найвидатніших англійських артистів - малярів, Авґуст Джон. Президент Королівської Академії Чарльз Вілер заявив з нагоди смерти Джона, що від часу Ван Дайка в 17-му сторіччі не було такого світлого і величного маляра, як Джон. Він помер під час сну.

● З Західнього Берліну вийшли на Захід, почавши від літа цього року, перечесно щотижнево 1.700 осіб. Причина: загроза захоплення Західнього Берліну комуністами. Західньо-берлінська влада сильно стурбована цією втечею, яку спричинили комуністи своїми погрозами. Західно - берлінська господарська ситуація далі дуже добра і тамошній промисл працює повною парою. Управа міста хоче примати людей з Західньої Німеччини подавками помочі, звільненнями від податків, приділенням мешкань і вищими заробітковими платнями.

● В Тайпеї, столиці Тайвану (Формози) святковано 75-ті роковини життя президента Вільного Китаю, маршала Чіянг Кай-шека. За американським календарем він має на рік менше. З уваги на його похилий вік — діячі Вільного Китаю та його союзники турбуються, хто заміне його вже, як лідер всіх антикомуністичних китайців.

● В Ізраїлі 4 політичні партії творитимуть нову урядову коаліцію, яка розпоряджатиме в парляменті більшістю 68 голосів на всіх 120 послів. Новим прем'єром буде знову старий Давід Бен Гуріон, — він же також військовим міністром. Міністром закордонних справ буде знову Гольда Маєр, а міністром фінансів Леві Ешколь, який веде усі переговори щодо нової коаліції і уряду.

● 5 шведських військових джетів, що є на послугах місії Об'єднаних Націй в Конґо, дістали наказ переловити та в разі потреби збестити кожний військовий літак, який буде в Катанзі на службі президента Чомбе. Катанґи, який бомбардував би будь-які об'єкти в прикордонній смузі Катанги і провінції Касаї.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢. Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Американські атомові досліди

Зірвання большевиками Женевської конференції і підступне відновлення ними ядрових експериментів висунули автоматично проблему відновлення таких самих дослідів Америкою. Однак Президент завагався: він наказав переводити тільки обмежені досліди під землею, і від 15-го вересня ц. р. зроблено вже 6-7 експериментів, зате від 1-го вересня до кінця жовтня ц. р. в СССР переведено вже найменше 30 вибухів у повітрі, з детонуванням „монстр - бомби" включно.

У цій справі існують два моменти: військової доцільности та політично - психологічних наслідків. Пентагон і державна Комісія атомової енергії віддавна, ще під час згаданої Женевської конференції, домагалися закінчити з станом неконтрольованої мораторії щодо атомових дослідів і відновити їх — саме з уваги на конечність перевірити можливість удосконалення давніх та випродукування нових родів зброї. Коли ж большевики повели цілу серію експериментів в атмосфері, то таких голосів озвалось в Америці щораз більше. За відновлення дослідів висловились різні впливові члени обох конгресових Комісій військових справ та об'єднаної конґресової Комісії для атомових справ. Підтримали це домагання видатні політики, високі резервові старшини з обох партій, між ними й республіканці Ричард Ніксон і Нелсон Рокефеллер. Становище прихильників відновлення американських атомових дослідів підтримав і британський прем'єр Герольд Мекміллен, який ствердив кілька днів тому в парляменті, що ЗДА будуть примушені відновити ці досліди, щоб не залишитись позаду Совєтів, і що Британія приєднається в цьому до Америки. Фахівці пояснюють детально, яких користей могли добитися большевики в цій останній серії дослідів і чому вони потрібні Америці, задля яких нових родів стратегічної й оборонної зброї.

Але Президент вагається, маючи на увазі саме вище згаданий другий момент цієї проблеми — політично - психологічний. Річ у тому, що совєтські експерименти викликали у світі надзвичайно некорисне для Москви враження. Треба рахуватися з небезпекою, що коли слідом за СССР піде й Америка, то різні дійсні й здогадні невтральні країни поставлять СССР і ЗДА на одну дошку, і тоді буде загирений той морально - політичний, та пропагандивний капітал, що його здобула Америка внаслідок легковаження большевиками світової опінії. Ліберальні кола в Америці, які з нехіттю ставляться до збільшування військового бюджету і прив'язують велике значення до Об'єднаних Націй і опінії невтральних країн, радять обмежити атомові досліди до мінімуму і змагати до нових переговорів з Совєтами, щоб підписати з ними договір про контрольоване припинення взагалі ядрових експериментів. Однак, представник ЗДА з останньої Женевської конференції, теперішній член делеґації ЗДА на Генеральну Асамблею ОН, Артур Дін, звернув увагу в її Політичній комісії, що коли тепер погодитися на нову мораторію, то ЗДА будуть покривджені, бо СССР напевне осягнув багатий досвід з своєї останньої серії вибухів.

Асистент Президента в справах крайової безпеки заявив, що Президент при вирішуванні цієї справи матиме на увазі виключно речево - військові мотиви. Цю проблему мали розглядати на Раді крайової безпеки 3-го листопада. Але викликання на цю нараду Адлея Стівенсона з Об'єднаних Націй вказує, що вона не нехтувала й закордонно-політичними аспектами. А втім, не можна відмовити слушності арґументові Ричарда Ніксона, що для приймання рішень у справах безпеки Америки й вільного світу — „годі переводити анкету між невтралістами, чи погоджуються вони, чи ні".

Незакінчений бій

В суботу, 4-го листопада, минає п'ять років від кривавої неділі 4-го листопада 1956-го року, коли Москва кинула 200-тисячну армію з 5.600 танками, щоб утопити в морі крови революційний зрив мадярської молоді і робітництва до волі й незалежности. За директивами Хрущова і під посереднім проводом його посіпаки, масового душогуба Івана Сєрова відбулося жорстоке здушування мадярської революції: масові розстріли і вішання повстанців, в тому числі дітей, дівчат і жінок, масові депортації непокірних елементів з-поміж мадярського населення до совєтських концтаборів зрадницька розправа з провідниками революційного мадярського уряду, що піддалися на перфідне слово й обіцянки совєтських генералів.

Неділя 4-го листопада 1956-го року була одним з найбільш трагічних днів в новітній історії світу. В етері лунали, уриваючися несподівано під кулями совєтських інтервентів, радіові заклики мадярських повстанців, які в ім'я свободи й солідарности добивалися розпачливо до останньої хвилини мілітарної допомоги від єдиної цитаделі їхніх надій і вичікувань — вільного Заходу. „Наш корабель потопає... Світло гасне... Чорні тіні темнішають з години на годину... Почуйте наш крик... Простягніть нам помічну руку... Єдине, що нам залишилося — це віддати нашу кров", — такими болючими бомбами докору розривалися ці апелі протягом тих трагічних годин у свідомості західнього світу. Водночас із цим у геройському змаганні з нерівними силами ворога падали на вулицях Будапешту й інших міст Мадярщини діти, молодь, дівчата, жінки й чоловіки цієї країни.

Відомий факт, що мадярським борцям за волю допомагали активно цілі військові з'єднання українців у совєтській армії.

Протягом небагатьох годин світло мадярської революції, започаткованої з великими надіями і з ще більшою радістю хвилевої перемоги 23-го жовтня 1956-го року, погасло. Почалися дні жорстокого терору, що не припинився ще й досі. Ще й нині караються тисячі мадярських патріотів по тюрмах і концтаборах Совєтського Союзу. Ще й сьогодні кінчаються розстрілами найменші спроби спротиву... Ще й тепер влада Кадара й очолюваної ним горстки комуністичних зрадників та запроданців вдержується з допомогою совєтських танків і багнетів і ще й сьогодні совєтські народовбивці відгороджують залізною заслоною від усякого подиху свободи не тільки Будапешт і Мадярщинку.

Але ні наявність совєтських дивізій і танків на Мадярщині, ні берлінський мур, ні інші такого роду заходи не вбили і не вб'ють свободолюбности поневолених Москвою народів. У серцях мадярської молоді ще жевріє іскра революції, хоч і притьмарена розчаруванням в можливості ефективної допомоги від Заходу. У вільному світі ще й досі зберігається живою пам'ять про мадярську революцію і поглиблюється свідомість, що свобода для людей і народів є неподільною, що мусить бути зійснена справедливість не тільки у відношенні до мадярського чи німецького народів, але, до всіх тих, що перебувають проти власної волі у кайданах Москви і міжнародного комунізму. Усе це свідчить, що започаткований колись українським і іншими народами в 1917-му році і продовжуваний ними в наступні десятиліття та відновлений мадярами й поляками в 1956-му році бій за свободу і незалежність ще не закінчився. Він чекає тільки слушної години, щоб розгорітися знову, щоб повести і молодь і чоловіків і жінок знову на барикади проти московських тиранів і їхніх сатрапів.

СЛОВО

Високопреосвященного Митрополита Кир Амвросія Сеницина, ЧСВВ, з нагоди Роковин Першого Листопада та смерти Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, ЧСВВ

Дорогі во Христі!

Якось так Боже Провидіння покермувало, що перше моє звернення до Вас, мої Дорогі во Христі Браття і Сестри, після перейняття уряду Митрополита Американської церковної провінції, пов'язане із двома історичними подіями з житті нашої Церкви і Народу. Перша — це проголошення української незалежности на Західньо - Українських Землях — це пам'ятка волі, яку на короткий час Український Нарід був відзискав після довгих віків неволі. Це був ясний промінь сонця, що немов найсильніший рефлектор освітив був душу кожного українця - патріота з цієї так радісної нагоди, дарма, що у природі панував сірий день осіннього листопаду.

Тепер лишився нам сумний тільки спомин тієї радісної події. Одначе, сум по втраченій волі не повинен у нас збуджувати зневіри. Нам треба передусім мати сильну віру у перемогу Божої Правди на наших рідних землях, з якою оконечно прийде теж побіда української національної Правди — прийде свободи час для нашого поневоленого Народу. Хоча скупі, але цілком певні є вістки, що наш Нарід на рідних землях не упадає на дусі і мимо всіх терпінь — він вірить сильно у Божу поміч. Допоможім йому нашими молитвами той святий вогонь підкріплювати і продовжувати аж до побідного дня Божої Правди.

Друга подія, що хочу Вам, мої Дорогі, навести на Вашу пам'ять та просити Ваших молитов, це пам'ять смерти Слуги Божого Митрополита Андрея, що в цей для нашого народу історичний день відійшов у вічність по вінець слави.

Прошу Вас передусім, Дорогі Браття і Сестри, о святі молитви за прославу славою святих отого Божого Угодника, що ніколи не перестав працювати для Вашого добра. Особливою опікою Його благородного серця були огорнені Українці Католики Америки, для яких він щиро трудився, яких двократно відвідував, щоб забезпечити їм духову опіку. Вислід Його трудів це тверді основи під організацію нашої Церкви в ЗДА.

Праця і молитви Слуги Божого Митрополита Андрея у великій мірі причинились до поширення ідеї церковної єдности, яка чимраз більше починає огортати уми всіх чесних християн, без огляду на віровизнання. Слуга Божий Андрей увійде в історію Української та Вселенської Церкви як Апостол Єдности. Молім Господа, щоб ця Його Свята ідея, яка нині стає немов осередньою точкою заінтересовання цілого християнського світу, була на найближчому Вселенському Соборі зреалізована. Особливо нам Українцям тієї єдности потрібно більше як комунебудь іншому, і більш тепер, як колинебудь в історії. Тож просім Господа, щоб нам ту єдність подав, бо роз'єднання прийшло до нас не з нашої волі, а радше накинене нам чи то з півдня Царгородом, чи з півночі Москвою. А воля Господа нашого Ісуса Христа є, щоб було Одно стадо і один Пастир.

Нехай отже цей місяць листопад, коли згадуємо ці дві важні події в житті нашої Церкви і Народу, буде місяцем наших гарячих молитов за наш Нарід і нашу Церкву.

Дано при Архикатедральному Храмі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Филаделфії, дня 1-го листопада, Року Божого 1961.

† Амвросій
Митрополит

Ю. Степовий

СВІТОВІ ОСИНІ ГНІЗДА

Щораз гучніше лунають голоси про потребу протидіяти московській комуністичній отруті. Бо ж хіба сліпий не бачить, як розпаношуються по цей бік залізної заслони комуністи, яку широку аґентурну сітку снують вони в країнах вільного світу. Московські леґальні й нелеґальні аґенти почувають себе на Заході, як у себе вдома. Та, властиво, чому ж їм не почувати себе так добре, коли у вільному світі мають вони найсприятливіші умови для розкладової роботи.

Особливо старається Москва скомпромітувати в очах своїх невільників ЗДА, бо ця країна є сіллю в очах московських володарів. І це зрозуміло, бо якби не було ЗДА, вони давно вже „визволили" б цілий світ. Московська пропаґанда аж зі шкіри пнеться, щоб переконати поневолені народи, що причиною всього зла в світі є американські „монополісти" і німецькі „реваншисти".

Ось, для прикладу, хоч би таке повідомлення в „Радянській Україні" з 3-го вересня ц. р.: „У зв'язку з великим інтересом, який виявляє громадськість США до позиції Радянського Союзу в німецькому питанні, американське видавництво „Кросскаррентс пресс" випустило в світ масовим тиражем підготовлений агентством преси Новини збірник документів. У збірник включено виступ голови Ради Міністрів СРСР М. С. Хрущова, а також пам'ятну записку, вручену М. С. Хрущовим президентові США Дж. Кеннеді у Відні, та інші документи Радянського уряду. У збірнику вміщено передмову „До американських читачів", написану М. С. Хрущовим. Передмову видано також окремою брошурою".

Так облудно й фальшиво інформує своїх читачів совєтська пропаґанда: вона не говорить, що це видавництво є московською експозитурою в Ню Йорку і зареєстроване в міністерстві юстиції, як аґент совєтського книжкового видавництва „Международная Книга", а говорить, що громадськість Америки виявляє великий інтерес і тому, мовляв, американське видавництво видало таку книжку документів.

Але московський диктатор Хрущов не лише передмови пише для американських читачів, він підкріплює їх також ділами, бо після того, як вийшов у світ згаданий збірник документів, він забрав до Москви, на прохання робітника-мурина з Ню Джерзі, Кларка, його чотирнадцятирічну дочку для безплатного навчання.

Лі Кулмен, мурин - оліяр, що працює на залізниці Іллиной Сентрал в Шикаґо, прочитавши передмову до американських читачів совєтського „президента" і довідавшись про Кларкову дочку, що виїхала до Москви, сказав до свого колеги Михайла з Бережан: „Ник — добрий хлопець, він має рацію, а Джек не має рації". І хоч Михайло три роки розповідав йому про совєтське народовбивство, зокрема про масове винищення в'язнів у Бережанській в'язниці в 1941-му році, Хрущов своєю передмовою і муринкою з Ню Джерзі поламав усі зусилля бідолашного Михайла „просвітити американця". Бо ж то написав сам совєтський „президент"! Бо ж то совєтська влада подбала про маленьку муринку!

Природньо постає питання: а як же тут, на нашому березі з пропаґандою? Невже все мовчить? Ні, цього не можна сказати, бо тут також вживають заходів, щоб совєтській отруті протидіяти.

Як довідуємося з преси, уже створено у Вашинґтоні спеціяльну аґенцію для поборювання московсько - большевицької пропаґанди, але так, як є досі, в питаннях пропаґанди Москва виявляється спритнішою. Московські фахівці мають величезний досвід в одурюванні людей, бо ж на цьому вони тримаються ось уже понад сорок років. А до того досвіду вони, як згадано вище, розпоряджають власним апаратом у кожній країні.

В результаті другої світової війни на Заході опинилася ціла армія колишніх совєтських рабів, які не гірше, а іноді може й краще вміють зорганізувати антимосковську пропаґанду. На жаль, західній світ майже зовсім іґнорує антимосковську пропаґанду, яку ведуть еміґраційні організації.

Вашинґтон має досить кваліфікованих кадрів, щоб протиставитись Москві, і напевне новостворена аґенція дасть про себе відчути в недалекому майбутньому, одначе варто було б прислухатись і до наших голосів.

Минулої весни, коли відбувався XVI з'їзд компартії Франції, солдати першого року служби французької армії надіслали тому з'їздові таке послання: „Ми знаємо, що компартія веде боротьбу за відновлення демократії, бореться за таке суспільство у Франції, в якому всі матимуть подостатку хліба і рож. Солдати - призовники, солдати народу вас вітають!" І саме в той час, коли наївні французькі молодики вітали з'їзд компартії, прибула з України до Канади дівчина Орися Дудук. Вона пробула якраз з тієї країни, де вже є „подостатку хліба і рож", — з колгоспу ім. Леніна в селі Більче Золоте, Борщівського повіту на Львівщині. Молода українка розповіла кореспондентові українського часопису „Поступ" в Канаді таке: „Мою маму забрали до Німеччини, а тата ще раніше до польського війська, і я, тоді дворічна дитина, залишилася з бабусею і тіткою вдома. А коли прийшли до нас у 1944 році большевики, то вивезли нас за Урал. По десятьох роках заслання я повернулася в рідне село, де працювала в колгоспі ім. Леніна від зорі до зорі за два кілограми хліба і сорок копійок грішми на день. За ті гроші можна було купити хустку до носа або дитячі панчішки".

Таке інтерв'ю з Орисею із села Більче Золоте варто було б видати всіма мовами світу, в тому числі й французькою для молодих солдатів, що повірили совєтській облудній пропаґанді. Ото була б дійова протиотрута.

Нав'язуємо цей приклад до виїзду чотирнадцятирічної муринки Кларк з Ню Джерзі до Москви. Звичайно, московський диктатор постарався зробити „шляхетний жест", яким захопився шикаґівський оліяр Лі Кулмен. Але якби Лі Кулмен мав нагоду переконатись, що сотні тисяч Орись в колгоспах від зорі до зорі працюють за сорок копійок і два кілограми збіжжя, щоб могла розкошувати паразитична пануюча кляса в СССР, щоб дати можливість Кларкам безплатно вишколюватися в Москві на майбутніх комуністичних пропаґандистів — ото була б дійова і гнучка протиотрута. І цілком можливо, що, довідавшись про це, Лі Кулмен сказав би: „Ник — поганий хлопець!".

ДЕЩО ПРО НАШУ ЖЕРТВЕННІСТЬ

Часто приходиться чути нарікання, що умовини громадської праці у нас дуже тяжкі, що наша еміґрація матеріялізується і її жертвенність на українські цілі дедалі зменшується. Як ознаку занепаду жертвенности звичайно наводиться ту чи іншу суму, зібрану на УНФонд.

Очевидно, що якась частина під впливом процесів денаціоналізації відходить від нашої спільноти і перестає жертвувати на українські цілі. Одначе, немає сумніву, що величезна більшість нашої громади високопатріотична і жертвенна. Наше громадянство щедро жертвує на українські цілі, коли збірка переводиться організовано, з попередньою належною підготовою. Доказом цього може бути „Коляда", що її переводила одна організація у Филаделфії на протязі 10 років. В перших роках грошові вислiди „Коляди" збільшувались відповідно до збільшення кількости колядників, і в 1960 році досягли суми понад 4.000 долярів.

В деяких роках збірка на УНФонд у Филаделфії зменшувалась, бо Управа філії зосереджувала свою працю переважно в філії, не приділяючи належної уваги збирачам. Тут укладали іноді й дуже гарні пляни, але для здійснення їх бракувало збирачів. Внаслідок цього більша частина української громади не була охоплена збіркою, яка, крім того, ще й розтягувалась на довгий час.

Коли ж в останніх роках кількість збирачів у Филаделфії збільшилась, то й збірка на УНФонд почала зростати, зайнявши одне з перших місць серед українських громад в ЗДА.

Звичайно, щоб одержати національний даток, збирач мусить особисто відвідати кожну родину два або й три рази. При цих відвідинах можна довідатись: чи говорять у родині діти українською мовою, чи є в домі українська преса, чи не підпала родина під вплив чужих сект, які в українській мові ведуть досить активну пропаґанду проти Української Церкви і проти нашої визвольної справи. Порада збирача при таких відвідинах може бути дуже корисною, особливо для тих родин, які не читають української преси і не належать до українських організацій.

Отже, УНФонд не тільки дає для УККА матеріяльні засоби, але є також великим організаційним чинником. Бо добре підготовлена збіркова акція дає можливість не тільки перевіряти стан української громади і поставу кожної української родини до своїх національних обов'язків, але також приходити з моральною допомогою для тих, які через свою несвідомість цураються рідного середовища.

Збирачі УНФонду — це ті люди, які своєю жертвенною працею приносять велику користь українській справі. Збирачам повинна бути присвячена велика увага, як збоку Філій УККА, так і збоку усього українського громадянства.

Отже, зменшення УНФонду свідчить не про занепад жертвенности української спільноти, а про втрату живих зв'язків Філій УККА з українськими родинами. Дуже мало є таких здисциплінованих родин, які самі надсилають національний даток до УККА або приносять його до збирачів. Тому на організацію і добір збирачів в терені треба звернути головну увагу.

Судячи з того, як злобно реаґує ворожа нам преса на будову пам'ятника Т. Шевченкові чи на Тиждень Поневолених Націй, можна усвідомити, яке велике значення має для нас наша організованість і жертвенність.

Перед УККА стоять великі завдання і великі можливості. Бо він репрезентує нас перед урядом ЗДА, а на терені ОН в Ню Йорку може нав'язати безпосередні контакти з дипломатами всього вільного світу і домагатися, щоб питання московсько - большевицького колоніялізму було поставлене на розгляд в Об'єднаних Націй.

Все це можна буде здійснити лише тоді, коли будуть для цього відповідні матеріяльні засоби, себто, коли наша громада в ЗДА буде добре зорганізована.

Т.

Нассер продовжує творення „соціялізму" в Єгипті конфіскаціями і грабунком

Каїро. — До попереднього списку 167 прізвищ осіб, яких позбавлено їхніх приватних маєтків, банкових конт і підприємств у користь держави, додано дальших 255, так, що переведено вже „націоналізацію" приватних маєтків 422 осіб, — частинно єгипетських жидів і чужинців, але здебільша таки знатних єгипетських родів. Багато підприємств, контор і крамниць запечатано, поки не будуть призначені до них державні адміністратори. Газети пояснюють, що такими адміністраторами можуть бути, в деяких випадках, призначені давні власники тих підприємств, які надалі діставатимуть державну платню. Таким чином розбудовується бюрократично - адміністраційний апарат, на зразок комуністичних країн. Вивласнено багато таких підприємств, що їхні власники доробились маєтку гіркою своєю працею і власною підприємливістю. Так, напр., закрито велику департаментову крамницю, що її власник розпочав свою життьову кар'єру, як провідник чужинців по Пірамідах. Західні обсерватори в Єгипті твердять, що президента Нассера штовхнуло на шлях такої насильної „соціялізації" озлоблення проти заможнішої верстви у зв'язку з переворотом у Сирії, що вийшов із кіл купців, промисловців і землевласників. Тому Нассер рішив „знищити реакційні елементи" також в Єгипті. Але зрозумівши, що само тільки військо є заслабою опорою для режиму, він нібито хоче створити нову політичну партію, чи поширити теперішню монопольну свою організацію, на робітників, інтелектуалів та професіоналістів. Покищо в Єгипті атмосфера дуже неприємна.

РАДІСТЬ ЖИТТЯ

Осінь, золото, блакить...
Тільки б жити, тільки б жити,
Запах трав осінніх пити,
Тільки б жити!

Відчувати, як теплінь
Сонце ллє тобі на руки,
Свого серця чути стукіт,
Бачити від хмарки тінь...
Осінь, сонце, юлотінь.

АЛЛА КОССОВСЬКА

Д-р Лука Луців

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ

(У 150-річчя з дня народження)

(6)

В творі М. Шашкевича під заг. „Хмельницького обступленє Львова", між іншим, читаємо:

Як гетьман Хмельницький коньми навернув,
Тай Львів ся здригнув;
Як гетьман Хмельницький шаблею звив,
Тай Львів ся поклонив.
На розсвіті з замку із ручниць стріляли,
А смерком козаки замок підпалили
Да раненько доокола весь Львів обступили.
(Твори, ст. 16)

І так обидва Левицькі, Митрополит і його дорадник, заявилися проти друку „Зорі", яка порушувала політичні справи і „шкодила б співжиттю місцевих народів".

Митрополит Левицький закінчив свою опінію так: „Коли питомця М. Шашкевича свербить рука писати, то най маже те, що належить до його священичого стану". Про невігластво цих обидвох Левицьких свідчить найкраще той факт, який наводжу за Б. Лепким:

„Але верхом оцінки обох достойників було підозріння, що Шашкевич хилиться до Росії, бо він підписався „Руслянд", [illegible] Шашкевич, як знаємо, підписувався слов'янським іменем „Руслан" (ст. 59). Так думали про того Маркіяна, який майже в тому самому часі написав і таки надрукував перший вірш українською мовою в Галичині, свою оду, написану в 1835 році з приводу 65-их роковин з дня народження австрійського цісаря Франца І під заг. „Голос галичан".

Варто навести в цілості цей перший вірш, друкований українською мовою.

Що то за краса всім світом зацвила?
Ци сонце ясне з-під небес ступило?
Ци небо звізди на землю спустило?
Ци зоря ранком землев ся розплила?
Не сонце, не звізда, не ясна зоря то,
Народи велике днесь святкують свято.

Куда мир веселий так приквапно скорить,
В одежах святочних всякий ся являє?
Ци труба ангела світ на суд скликає?
Ци Боян віщий князям пісни творить?
Не пісни Бояна, не труба ангела,
Усердна подяка в храм народи звела.

Що то за голос світом розлягає?
Ци ангелів пісня пливе воздухами?
Ци чудними море грає голосами?
Ци соловій-птиця весну розвиває?
Не ангел, не птиці пісень чудову творять,
Народи усердну молитву говорять.

Мудрости вічна, доброто прекрасна,
Що з віка водиш світи воздухами,
Що ублажаєш народи царями,
З котрими ввесь рід, вся сторона щасна;
Милости безконечна, Ти джерело світа,
Ще царем Францішком в многа тіш нас літа!
(Твори, ст. 20).

Маркіян і його товариші не зразилися неуспіхом збірника „Зоря" і продовжували свою працю, щоб здобути права українській мові в церковних проповідях і в літературі. В 1835 році М. Шашкевич виголосив першу проповідь українською мовою в духовній семінарії на тему обов'язків людей супроти свого монарха. Ця проповідь викликала захоплення серед студентів-народовців і ненависть серед тих, що виголошували проповіді польською, німецькою або латинською мовою. В 1836-му році Шашкевич виголосив першу проповідь українською мовою в катедрі св. Юра. Що це був революційний крок на тодішні часи, — доказом є факт, що до того часу у Львові виголошували проповіді по наших львівських церквах тільки польською мовою. Дир. С. Шах наводить лише одного священика, о. д-ра Якова Геровського, який проповідував по-українськи в церкві св. Миколая, в найбіднішій дільниці Львова. (Ст. Шах, ч. 20).

Маркіян Шашкевич, розуміючи вагу рідної мови, підготовив читанку для народу. Хотів він видати також і словник української мови. Читанка була призначена для учнів шкіл, що існували при деяких парафіях, і називалась „Читанка для діточок в народних школах руських". Містила вона повістки, басні (байки) і віршовані пісеньки. Повістку під назвою „О помочі нещастним своїми руками" закінчив М. Шашкевич актуальною і сьогодні правдою: „Маєш много, давай много; маєш мало, то дай мало, а з охочим серцем" (Твори, ст. 114).

На жаль, ця Шашкевичева „Читанка" появилася друком аж у 1850 році і другим виданням в 1853 році.

У 1836 р. Шашкевич виступив в обороні тієї азбуки, якої вживали тоді при писанні й друкуванні українською мовою, бо о. проф. Йосиф Лозинський надрукував був в польськім журналі „Rozmaitości" статтю п. н. „O wprowadzeniu abecadła polskiego do piśmiennictwa ruskiego", в якій пропонував українцям замість кирилиці чи гражданки користуватися латинськими літерами. Латинкою видав він навіть книжку „Ruskoje wesile". Проти о. Й. Лозинського негайно виступив о. проф. Йосиф Левицький із Перемишля, який в тих самих „Rozmaitościach" вмістив статтю, а М. Шашкевич написав по-польськи на цю тему брошуру, яку в Перемишлі видав єпископ Іван Снігурський в 3,000 примірниках.

Треба зазначити, що о. Й. Лозинський пропонував латинку з тих самих причин, з яких це робили й пізніші українські мовознавці-патріоти. Він не зразився гострим проти себе виступом і далі обороняв українську мову, залишивши справу її письмової одежі — азбуки.

Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій м. Ню Йорку Відділ УККА

— влаштовують —

в неділю, 5-го листопада 1961 р.

в год. 6:30 вечером

у WASHINGTON IRVING HIGH SCHOOL, 16th St. & Irving Place — в Ню Йорку

ЛИСТОПАДОВУ АКАДЕМІЮ

ПРОГРАМА:

Відкриття;
Промова — д-р ЯРОСЛАВ ПАДОХ;
Промова в англійській мові — адв. ВОЛОДИМИР СТЕК;
Виступ Метрополітального Хору під дириг. І. ЗАДОРОЖНОГО;
Сольоспіви та дует — п-ні Ганни ШЕРЕП і Льва РЕПНАРОВИЧА.
При фортепіяні — п-ні Оля ДМИТРІВ і Галя КЛИМ.
Декорації сцени — Христя ОЛЕНСЬКА.

В цьому самому дні, в українських церквах Ню Йорку відправляться

ПАНАХИДИ ЗА ПОЛЯГЛИХ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ.

В год. 4.00 по пол., в церкві св. Юра в Ню Йорку відправиться

ТОРЖЕСТВЕННЕ БОГОСЛУЖЕННЯ в намірені УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, а опісля

ПАНАХИДА за поляглих Героїв.

Під час БОГОСЛУЖБИ в церкві св. Юра о год. 4 попол. співатиме хор під орудою проф. Романа Левицького, а під час ПАНАХИДИ — хор „Думка".

УСІХ УЧАСНИКІВ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ ПРОСЯТЬ ЗАЙМАТИ В ЦЕРКВІ ДВА ПЕРШІ РАДИ.

Просимо Громадян Великого Ню Йорку взяти участь у БОГОСЛУЖЕННЯХ та СВЯТОЧНІЙ АКАДЕМІЇ

В тому самому дні Нюйоркський Відділ ОбВУА переводитиме при співучасті других комбатантських, жіночих та молодечих Організацій ТРАДИЦІЙНУ ПУБЛІЧНУ ЗБІРКУ ПОЖЕРТВ на Дар Українському Воєнному Інвалідові. Просимо про щедрі датки на ту шляхетну ціль.

ПАССЕЙК, Н. ДЖ. И ОКОЛИЦЯ!

42-ий ВІДДІЛ УНСОЮЗУ ім. Т. ШЕВЧЕНКА в ПАССЕЙКУ, Н. Дж.

— влаштовує —

В СУБОТУ 11-ГО ЛИСТОПАДА

ВЕЛИКІ ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ

на які запрошує своїх членів і все громадянство

Вечерниці відбудуться в залі УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ при 240 HOPE AVE, PASSAIC, N. J.

- Добірний смачний буфет в заряді ВШ Пань УНСоюзу
- Ввесь дохід призначений на будову пам'ятника Тарасові Шевченка у Вашінґтоні

ВСТУП: $1.25 для дорослих, $0.75 для молоді

Пейпінґ ніби приготовляє „ідеологічну розгру" проти Москви

Гонґ Конґ. — Комуно-китайська преса оприлюднила текст заключної промови Хрущова з останнього московського большевицького з'їзду, де були нові атаки проти альбанських комуністів. Оприлюднено теж заклик Хрущова на адресу комуністичного Китаю, щоб той радше старався змінити характер альбанського комунізму, як виключати публічну дискусію на тему альбанських „ухилів". Але водночас комуно-китайська преса оприлюднила офіційний коментар альбанського міністерства закордонних справ. Китайські комуністи використали 7-мі роковини партизанської війни альжирських арабів проти Франції для нових атак проти Заходу. На великому комуністичному вічі в Пейпінґу голова всекитайської федерації робітничих спілок Лію Нінґ-І твердив, що „єдиний успішний спосіб трактування нового і старого колоніялізму, керованого З'єдиненими Державами, це приготовлювання одвертої боротьби проти них, зуб за зуб і око за око. Нам не вільно ніколи мати щодо них найменшої ілюзії". Такі завваги — твердять західні обсерватори на Далекому Сході — насправді звертаються проти Москви і Хрущова, бо б'ють хрущовську теорію про „мирне співіснування", як найкращий шлях до комунізму.

Розшукують 350 мільйонів дротиків, випущених у космічнні простори

Ню Йорк. — 31-го жовтня летунство випустило в космічні простори 350 мільйонів мідяних дротиків за допомогою штучного сателіта „Майдаса", щоб вони в космічних просторах ступнево висипалися та створили там металевий пояс, який був би помічним при радієвих авдиціях. Але покищо не вдалося ствердити, що сталося з тими мідяними волосинками, чи вони кружляють в космічних просторах, чи впали в атмосферу Землі та згоріли. Летунство шукає за ними при допомозі радарових приладів. Науковці сподівалися, що цей пояс із мідяних дротиків допоможе до того, що не можна буде заглушувати радієвих авдицій і що можна буде мати радіові стації „забезпечені проти заглушування".

● Незалежне Американське Нафтове Товариство остерігає вільний світ, що кожний ґальон нафти, куплений від СССР, це скріплення політичної і економічної сили комуністів.

КРУЖОК „ПЛАСТПРИЯТ"

при ПЛАСТОВІЙ СТАНИЦІ В НЮ ЙОРКУ

— влаштовує —

ВЕЛИКІ ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ

в суботу, 25-го листопада 1961

в залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ 140 — Друга Евеню в Ню Йорку,

на які запрошує Вельмишановне Громадянство.

Оркестра „АМОР"

ПОЧАТОК — в год. 9:00 вечора

Добірний буфет в заряді Вп. Пань

ЗАБАВОВИЙ КОМІТЕТ

Українське Лікарське Т-во Америки

МЕТРОПОЛІТАЛЬНА ОКРУГА — НЮ ЙОРК

СХОДИНИ

Реферат — д-р Юрій Трухлий:

„ГАБІТУАЛЬНИЙ ВИВИХ ПЛЕЧОВОГО СУГЛОБУ".

відбудуться в ДОМІВЦІ ТОВАРИСТВА 2 EAST 79th STREET, NEW YORK, N. Y.

в суботу, 18-го листопада 1961 р.

в год. 8:30 вечора.

ПРОСИТЬСЯ ПРО ЧИСЛЕННУ УЧАСТЬ.

Опісля ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ для ЧЛЕНІВ з РОДИНАМИ та ЗАПРОШЕНИМИ ГІСТЬМИ.

УПРАВА ФІЛІЇ

Заходом Відділів Союзу Українок Америки Ню Йорку й Околиці

відбудеться в рямцях ЖІНОЧОЇ КРАЄВОЇ ВИСТАВКИ

УКРАЇНСЬКА ВИСТАВКА

в днях 6-го до 12-го листопада 1961

в 71 REGIMENT ARMORY при Park Avenue & 34th Street в Ню Йорку.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА

в СУБОТУ, 11-го ЛИСТОПАДА 1961 р. в год. 7:00 вечора.

В ПРОГРАМІ виступить молодеча оркестра проф. Володимира ЦІСИКА і танцюристи під керівництвом д-ра Романа ПЕТРІНИ. Програму відкриє Голова Виставового Комітету пані Катерина ПЕЛЕШОК, а провадитиме програму пані Леся РІЗНИК.

Атракцією вечора буде ТРАДИЦІЙНА КОРОНАЦІЯ КОРОЛЕВИ УКРАЇНИ — на 1962 рік — п-ни МАРТИ КНИШ.

ПОКАЗ ВИШИВАННЯ — у ВІВТОРОК, 7-го ЛИСТОПАДА, по полудні

ПОКАЗ ПИСАННЯ ПИСАНОК — в ЧЕТВЕР, 9-го ЛИСТОПАДА, вечером.

ВІЛЕТИ ВСТУПУ можна набути в: Сурмі, Арці, Молодому Житті, СУМА, Пласті і в членок СУА — в ціні $1.00. При вступі на виставку білети будуть по $1.50. З білетів, проданих нами Окружний Комітет дістає відсоток, тому просимо купувати білети в наших Установах.

Виставка відчинена що дня від 12-ої год вполудне.

ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТО ДО ВІДВІДИН ВИСТАВКИ ЗАПРОШУЄ

Український Виставковий Комітет Окружної Ради СУА

Український Технічний Інститут в Ню Йорку

організує

СТУДІЮ КІНОМАТОГРАФІЇ

з метою ПІДГОТОВКИ КІНООПЕРАТОРІВ.

Керівником СТУДІЇ буде український кінооператор і власник фільмової фірми в Бразилії

інж. Юрій Тамарський.

НАВЧАННЯ ПОЧНЕТЬСЯ

у понеділок, 4-го грудня 1961 р.

і буде провадитися ТРИ рази тижнево по вечерах від 6 до 9:30 год. в авдиторії УТІ.

Записи і приймання оплат переводить канцелярія УТІ від тепер до укомплектовання Студії, найдалі до 4 грудня.

UKRAINIAN TECHNICAL INSTITUTE in NEW YORK
170 West 82nd Street — New York 24, N. Y.
Tel.: EN 2-5175

Увага! КОННЕКТИКЕТ! Увага!

В неділю, 12-го листопада 1961 р.

в год. 3:00 по полудні

в залі LIBERTY HALL — при May Street NEW HAVEN, Conn.

— відбудуться —

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Окружного Комітету Відділів УНСоюзу

стейту КОННЕКТИКЕТ.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття і вибір Президії;
2. Звіти Управи;
3. Вибір нової Управи;
4. Доповідь д-ра Я. ПАДОХА, гол. секретаря УНСоюзу: „Зміни і поліпшення в забезпеченні УНСоюзу";
5. Праця Відділів в останніх місяцях передконвенційної кампанії;
6. Різне.

В Зборах візьмуть участь:

Ярослав ПАДОХ — головний секретар УНСоюзу;
Ярослав ГУК — головний радний УНСоюзу.

До участи в Зборах запрошені представники та конвенційні делеґати всіх Відділів УНСоюзу стейту Коннектикет, як також увесь Союзовий загал і ширші круги громадянства.

ЗА УПРАВУ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ

Іван ТЕЛЮК — голова Василь ГИНА — секретар

1861 — 1961

ШЕВЧЕНКОВЕ СТОЛІТТЯ

Поет свободи, любови, краси

УКРАЇНСЬКІ АКТОРИ:

Олімпія ДОБРОВОЛЬСЬКА і Йосип ГІРНЯК

В ТЕАТРІ ШЕВЧЕНКОВОГО СЛОВА.

Літературне оформлення — ЮРІЯ ДИВНИЧА.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

HUDSON Avenue — в залі УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО КЛЮБУ, в СУБОТУ, 11-го ЛИСТОПАДА 1961 — в год. 7:00 вечора.

БОФФАЛО, Н. Й.

562 GENESEE Street — в залі УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ „ДНІПРО", в НЕДІЛЮ, 12-го ЛИСТОПАДА 1961 — в год. 6:00 вечора.

Стараннями ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО КОМІТЕТУ.

● На зборах кубинських втікачів, в яких взяли участь коло 3,000 осіб в залі Ст. Ніколас Арена в Ню Йорку, численні промовці домагалися вести „святу війну" проти Кастра і комунізму.

Ген. Ван Фліт домагався звільнення амбасадора в ОН Адлея Стівенсона

Вашингтон. — Білий Дім і Пентаґон не є вдоволені з тієї промови емеритованого генерала Джеймса Ван Фліта, в якій промовець мав домагатися звільнення амбасадора ЗДА в Об'єднаних Націях Адлея Стівенсона за те, що Стівенсон був проти того, щоб ця країна дала військову допомогу кубинським повстанцям в квітні цього року. Білий Дім і департамент оборони не знають докладного змісту промови генерала Ван Фліта, тільки знають із неї те, що було надруковане в щоденнику „Дн Темпа Трібюн" на Флориді. Стівенсон негайно вислав депешу до генерала Ван Фліта в якій назвав твердження генерала незгідним із правдою, просячи, щоб генерал склав заяву, в якій відкликав би неправду. Генерал Ван Фліт мав сказати в промові, що Берлін і Ляос вже є втрачені для вільного світу, а Південний В'єтнам вже втрачений на 50 відсотків. Армія ствердила, що 69-річний ген. Ван Фліт не був на державній службі, коли виголошував цю промову, хоч він 30 жовтня мав почати працювати як дорадник Президента. Секретар оборони, МекНамара недавно видав зарядження, щоб військовики не виголошували політичних промов без порозуміння з департаментом оборони.

НІМЕЧЧИНА ВЖЕ ПОЧАЛА ВИПЛАЧУВАТИ ВІДШКОДУВАННЯ

Мюнхен (лв). — Високий Комісар для втікачів в Женеві почав вже виплачувати колишнім в'язням німецьких концтаборів частину належного їм відшкодування. Покищо з українців одержали цю першу допомогу (по 500 марок) лише деякі особи. Високий Комісар приймає ще й дальші зголошення на відшкодування від тих осіб, які досі своїх вимог не зголосили. Зголошуватись по відшкодування можуть не тільки ті особи, що сиділи в концтаборах, але також і ті, які потерпіли від знущання на примусових роботах.

● Папа Іван XXIII святкував в минулу суботу треті роковини свого вибору на Апостольський Престол. З цієї нагоди Папа виголосив коротку промову через радіо до вірних Римської дієцезії та відправив Богослужбу у Ватиканській каплиці. Папа був хворий на інфлюенцу, але вже видужав.

● В Південній Кореї керівна військова хунта злагіднила кари на багатіїв, що придбали маєтки протизаконними способами, узалежнивши помилування їх від збудування ними фабрик або варстатів, потрібних для південно - корейської економіки.